

KALE'NİN KALBİNDE MODERN BİR MÜZE: KAYSERİ ARKEOLOJİ MÜZESİ

Gökhan YILDIZ

Kayseri Arkeoloji Müzesi Müdürü

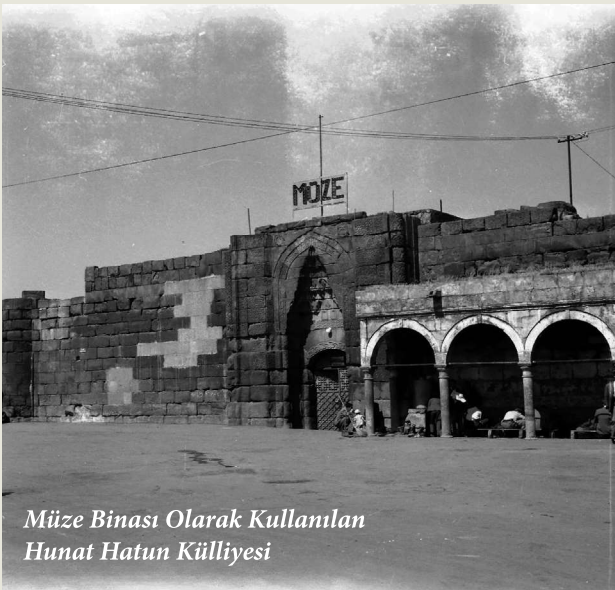
Kayseri Arkeoloji Müzesi, geçmişin izlerini çağdaş müzecilik anlayışıyla harmanlayarak, ziyaretçilerini Anadolu'nun 6000 yıllık yolculuğuna davet ediyor.

Tarih öncesinden günümüze kadar pek çok önemli gelişmeye tanıklık eden Kayseri, yapılan arkeolojik kazılarla 6000 yıllık bir geçmişe sahip olduğunu kanıtlamıştır. Şehrin köklü tarihini gün yüzüne çıkaran bu zenginlik, müzecilik serüveninin de erken dönemlerde başlamasına zemin hazırlamıştır.

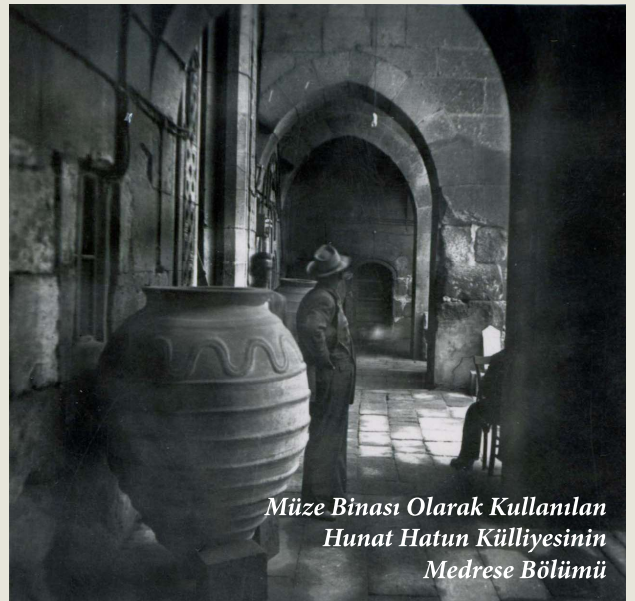
Kayseri'de müzeciliğin temelleri 1929 yılında atılmıştır. O dönemde müze memuru olarak göreve başlayan ve ilerleyen yıllarda Müze Müdürlüğü'nü de üstlenecek olan Nuh Mehmet Turancı, bu sürecin öncülerindendir.

Müze için uygun bir mekân arayışı sonucunda, restorasyonu yapılan Hunat Hatun Külliyesi'nin Medrese bölümü müze binası olarak seçilmiştir.

1 Mart 1930 tarihinde İl Daimî Encümeni kararıyla Medrese, resmen müze olarak kullanılmaya başlamıştır. İlk yıllarda 'Depo Müze' olarak hizmet veren kurum, 1937 yılına kadar eserlerin düzenlenmesi ve bilimsel tasnif çalışmalarını sürdürmüştür. Nihayet 1938 yılında, koleksiyonlar halka açılmış ve Kayseri'nin tarihsel mirası ilk kez ziyaretçileriyle buluşmuştur.

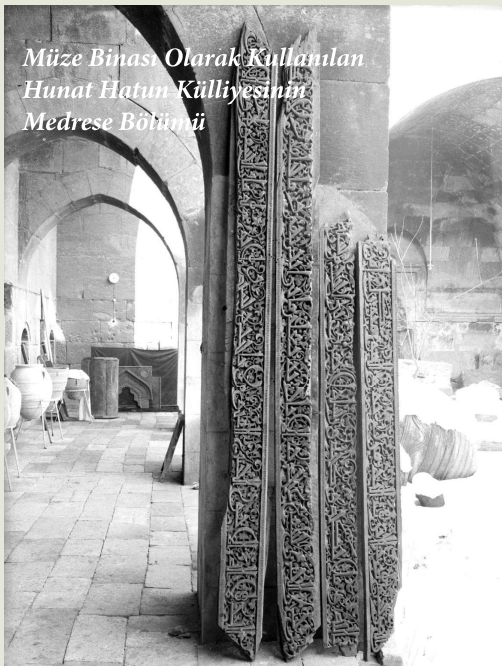
*Müze Binası Olarak Kullanılan
Hunat Hatun Külliyesi*

*Müze Binası Olarak Kullanılan
Hunat Hatun Külliyesinin
Medrese Bölümü*

1948 yılında Prof. Dr. Tahsin Özgüç'ün öncülüğünde Kültepe (Kaniş)-Karum kazılarının başlamasıyla Kayseri'nin müzecilik tarihinde yeni bir dönemin kapıları aralanmıştır. Şehrin 22 kilometre kuzeydoğusunda yer alan bu höyük, Anadolu'nun en büyüklerinden biridir ve MÖ 1950-1750 yılları arasına tarihlenen Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nın en önemli ticaret merkezlerinden biri olarak kabul edilir. Burada yapılan kazılarda gün yüzüne çıkarılan buluntular, çevreden yapılan satın almalar ve bağışlarla birlikte, eserlerin sayısı hızla artınca, mevcut müze binası yetersiz kalmaya başlamıştır. Bunun üzerine 1965 yılında Melikgazi ilçesi Gültepe Mahallesi Kışla Caddesi'nde yeni bir müze binasının temeli atılmıştır. Modern bir anlayışla inşa edilen bu bina, 26 Haziran 1969 tarihinde ziyarete açılmış ve uzun yıllar boyunca Kayseri'nin kültürel belleğini taşıyan bir merkez hâline gelmiştir.

*Müze Binası Olarak Kullanılan
Hunat Hatun Külliyesinin
Medrese Bölümü*

Yaklaşık 50 yıl boyunca kullanılan müze binası, zamanla çağdaş müzecilik anlayışının gereklerini karşılayamaz hâle gelmiştir. Bu durum üzerine, 2008 yılında Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından 'Kayseri İç Kalesi'nin Korunarak Kültür ve Sanat Ortamına Dönüştürülmesi' amacıyla iki kademeli bir Ulusal Mimarlık Yarışması düzenlenmiştir. Yarışmayı, mimarlar Emel Birer, Kadir Uyanık ve Doğan Zafer Ertürk'ün projesi kazanmıştır.

Projeye hayat vermek için Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Kayseri Büyükşehir Belediyesi arasında 30 Nisan 2012 tarihinde bir protokol imzalanmıştır. Böylece Kayseri Arkeoloji Müzesi, geçmişin izlerini modern bir mekânda yaşatmak üzere yeni bir döneme adım atmıştır.

Kayseri'nin kalbinde yer alan İç Kale, 2013 yılında başlatılan kapsamlı bir restorasyon ve müze projesiyle yeniden hayat bulmuştur. Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen bu proje, sadece müze binasının inşasını değil, uzun yıllardır onarılmayan Kayseri İç Kalesi surlarının restorasyonunu da kapsamıştır. Bu nedenle çalışmalar uzun soluklu olmuş ve proje Eylül 2019'da tamamlanmıştır.

Bu proje sonunda 2.177 m² kapalı ve 750 m² açık sergi alanı olmak üzere toplam 2.927 m²'lik bir alana yerleşen müze binası inşa edilmiştir. Mayıs 2019'da başlayan taşınma ve yeni sergi düzenleme çalışmaları, aylar süren titiz bir hazırlığın ardından tamamlanmış ve Kayseri Arkeoloji Müzesi, 19 Ekim 2019'da, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katıldığı toplu açılış töreniyle yenilenen yüzüyle ziyaretçilerini yeniden ağırlamaya başlamıştır.

*Müze Binası
Olarak Kullanılan
Hunat Hatun Külliyesinin
Medrese Bölümü*

İç Kale'nin üst kısmı, bugün Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından bir kültür ve sanat merkezi olarak kullanılmaktadır. Kalenin bodrum ve asma katları ise müzeye ayrılmış durumdadır. Bu modern müze kompleksinde;

- İhtisas kütüphanesi,
- Konferans salonu,
- Çocuk eğitim alanı,
- Laboratuvar,
- Geçici sergi salonu,
- Müze mağazası ve depoların yanı sıra
- 12 sergi salonu ile geniş bir açık teşhir alanı bulunmaktadır.

Ziyaretçiler, müze katına zeminden merdivenlerle inerek, ortada yer alan açık teşhir alanına, yani 'Müze Sokak'a, ulaşırlar. Burada Roma ve Bizans Dönemi'ne ait mil taşları, sütunlar, lahitler, mezar stelleri, pithoslar (erzak depolama kapları) ve Geç Hitit Dönemi'ne ait taş eserler ziyaretçileri karşılar. Müzenin teşhir salonları, Kalkolitik Çağ'dan (MÖ 5500–3000) başlayarak Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'ne (1299–1923) kadar uzanan 6000 yıllık bir tarihsel serüveni kronolojik sırayla anlatır. Ziyaretçiler, sadece eserleri görmekle kalmaz; dijital uygulamalar, görseller ve bilgi panoları sayesinde dönemin atmosferini de deneyimleyebilir.

Müzenin en değerli bölümlerinden biri, Kültepe Kaniş/Neşa kazılarında ortaya çıkarılan ve UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü) Dünya Belleği Kütüğü'ne kayıtlı kil tabletlerin sergilendiği alandır. Bu belgeler, Anadolu uygarlıklarının MÖ 2. binyılda Yakın Doğu ve Mezopotamya ile kurduğu ticari ve kültürel ilişkilerin canlı tanıklarıdır. Bunlar arasında ticari anlaşma metinlerinin yer aldığı tabletlerden dikkat çekici örneklerdir.

Ayrıca müzede;

- Eski Tunç Çağı heykelleri, idoller, pişmiş toprak ritüel kapları, madenî ve dokuma ürünler,
- Hitit İmparatorluk Dönemi'ne ait 'Arinna'nın Güneş Tanrıçası' betimli kolye taneleri,
- Geç Hitit krallıklarına ait hiyeroglif yazıtlar,
- Tabal Krallığı'nın merkezi Kululu'da bulunan anıtsal kral heykeli,
- Beştepeler ve Garipler mevkiinde keşfedilen ünik tümülüs buluntuları,
- Herakles'in 12 işini betimleyen, MS 150–170 yıllarına tarihlenen Herakles Lahdi,
- Selçuklu Dönemi'ne ait en eski vakfiye örneklerinden biri olan Karatay Hanı Vakfiyesi, Klasik dönemlerden Geç Osmanlı Dönemi'ne kadar farklı medeniyetlere ait ünik sikkeler ve Kayseri İç Kalesi'nden bulunan taş güllerle öne çıkan eserler arasında yer almaktadır.

Metinde kullanılan görseller Murat GÜLYAZ ve Kayseri Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü arşivne aittir.